

מתחברים לתורה ויהדות

שלום לעם

לנוער ישראל

אפאיר את פאלאק

850

פרשת תולדות, ב' בכסליו תשע"ט | 3 בנובמבר 2018

חטיבת הנגב <
מבט אל החיים

העלון מוקדש לכבוד חתן בר המצווה נחמן ריבלין נ"י

מבט אל החיים

חטיבת הנגב

הם עמדו שניהם לפני מושל הכפר, נרגשים עד שורשי שפמם הקצוץ. השניים היו דבר והיפוכו: ולדימיר היה דק גזרה, גבוה, בעל מצח רחב, שבתוכו הסתתר מוח מבריק ומתוחכם; יוהן, לעומתו, היה עב כרס, גוף למדי, ואיברי הפנים שלו היו צפופים וקטנים. אם לא די בזאת - הוא לא ניחן בשכל כלל וכלל. ואם נתבטא בגסות: יוהן היה טיפש גמור.

"קראתי לשניכם", פתח המושל: "כיון שנבחרתם לתפקיד חשוב ומכובד. היער שבקצה האחוזה שלי צמח יתר על המידה, וזרימת האוויר לארמוני נחסמה. מכל תושבי הכפר, עליכם בגורל וזכיתם להיות אלו שיקצו את העצים הרבים, מלאכה ששכרה בצדה. על כל עץ שתכרתו - תקבלו דינר זהב!"

עיניהם של ולדימיר ויוהן נצצו, כביכול היו בעצמן דינרי זהב. שמחה עצומה מילאה אותם, ממגפיהם ועד לכובע האיכרים שעל ראשם. במוחם כבר התחילו לתכנן מה יעשו עם האוצר שייפול בחלקם.

"הנה הגרזנים שלכם", קרא מושל הכפר והצביע על שני כלים חדשים ומבריקים, שנרכשו במיוחד למען המטרה הנעלה. "צאו לדרככם, וקראו לי לאחר שתסיימו את העבודה".

נטלו שני הכפריים את הגרזנים, ויצאו לעבר היער הסמוך כמעט בריצה "על כל עץ שאחתוך, אקבל דינר זהב" הרהר ולדימיר, ולפתע נכנסה בו חמדנות. הוא החליט להערים על יוהן ולצבור לעצמו הון על חשבונו.

כשהגיעו ליער, אמר ולדימיר: "הבה ונעבוד בסמיכות, כך תהיה לנו העבודה

נעימה יותר. נתחיל מהשורה הזאת", החווה לעבר העצים הראשונים. "אתה אווז את הגרזן בשתי ידיים", הדריך את יוהן, "ומכה על הגזע בכל הכוח, בעזרת הצד העבה של הגרזן. וכדי שהמכה אכן תהיה חזקה ומשמעותית, עליך להניף אותו ממרחק רב".

יוהן התמים עשה כפי שציווה עליו ולדימיר.

הוא תפס את הגרזן בשתי ידיו וניסה לחטוב את העץ החסון באמצעות צדו הקהה של הגרזן. הגזע נמעך קצת, כמה פירורים נשרו ממנו, וזהו. אף לא חריץ דקיק נחרת בו, אולם יוהן לא הרפה. הוא המשיך להכות בקצב את העץ האומלל. הניף את הגרזן ימינה והכה לשמאלו, הניף לימין והכה לשמאל.

ומן הצד עמד ולדימיר וחכך ידיו בהנאה, כשחיוך שטני וערמומי על שפתותיו. ההכאות חסרות התכלית של יוהן אולי לא הועילו לעץ אותו ביקש לחטוב, אך לעץ שלו, של ולדימיר, הן הועילו ועוד איך. כי בכל פעם שהניף יוהן את הגרזן לימין, חטב הגרזן בעץ עליו עבד ולדימיר, והוא כלל לא שם לב...

'ארוויח את כל הכסף...' חשב ולדימיר. הוא עצמו גם הכה בגרזנו על העץ - מצדו החד כמובן - ובכך זירז את חטיבת העץ. הוא חטב מצד אחד, ויוהן סייע בעדו מן העבר השני, בלי ידיעתו.

כאשר הסתיימה מלאכת כריתת העץ האחד, הכריז ולדימיר: "הנה חטבתי את העץ הראשון! כעת נסמן לנו בדף שאכן אני הוא זה שגדעתי אותו". הוא שלף פנקס מכיסו, וסימן שני טורים. "זה הטור שלי", הצביע על העמודה הימנית וסימן בה עיגול אחד. "הטור השמאלי יהיה שלך. ועכשיו, בוא נעבור לעץ אחר. אולי העץ הזה בעייתי וקשה במיוחד".

ולדימיר הורה ליוהן איזה עץ לחטוב כעת, ונעמד בסמוך לו. שוב הכה יוהן בצדו הקהה של הגרזן, ושוב לא השפיעו המכות על העץ ולא הותירו בו שום רושם. רק העץ הסמוך, אותו חטב ולדימיר, נבקע עוד ועוד, עד אשר קרס אף הוא. ולדימיר מיהר לסמן עיגול נוסף בטור הימני...

כך עבדו השניים שעות ארוכות, והעמודה הימנית - זו השייכת לוולדימיר -

התמלאה בעיגולים. "יודע מה?" פנה לפתע ולדימיר לידידו בפרץ של טוב לב. "אעזור לך עם העצים, ונרשום את הנקודות בטור שלך". שמח יוהן שמחה גדולה והודה ל'חברו הטוב' על המחווה המיוחדת.

הם חטבו מספר עצים נוספים. כלומר: ולדימיר חטב עצים, ויוהן רק כילה את כוחו לשווא בהטלת הגרון על הגזעים העבותים. את העיגולים על כריתת העצים הללו, סימנו בעמודה השמאלית שבפנקס, לטובת יוהן המסכן.

בסופו של יום עבודה מפרך, היו השניים עייפים ואיבריהם ביקשו מנוחה. פלגי זיעה גלשו במורד מצחם וגבם, והם אף לא טרחו לנגבם. הביטו שניהם בפנקס המרוט וספרו את העיגולים. ולדימיר צבר לעצמו חמישים ושש נקודות, בעוד שיוהן הצליח לצבור - בעזרתו הנדיבה של שותפו - רק אחת עשרה נקודות.

מיהרו השניים וקראו למושל הכפר, שיבחן את מלאכתם וישלם להם את שכרם. הגיע המושל, ותיבת אוצרות בעגלתו. הוא התבונן בפנקס שהגישו לו השניים, ואז פתח את התיבה ודינרי הזהב זרחו לאור השמש השוקעת.

"יוהן! הנה לך חמישים ושש דינרים עבור עבודתך!" אמר המושל ושלשל לידי הכפרי השמנמן שקיק מלא דינרים. "ואתה ולדימיר, קח לך אחת עשרה דינרים כשכר עבודתך!"

"אדוני! נפלה כאן טעות!" מיהר ולדימיר לטעון: "העמודה השמאלית היא שלי. החשבון הוא הפוך!"

"לא ולא!" זעם המושל. "לא ייתכן! הבט על הגרזנים שבידיכם. הגרון של יוהן חבוט מכל צדדיו, בעוד שמצבו של גרזןך טוב בהרבה. ודאי שהוא חטב עצים יותר ממך, ולכן קיבל את המגיע לו!"

*

זכרו שמנוכלות ותרמית לא מרוויחים. וגם אם נראה בשעת מעשה שהרווחנו, מתישהו בעתיד - הקרוב או הרחוק - נגלה שהפסדנו. ועוד משהו: בעולם הבא ישלמו לנו על המאמץ, לאו דווקא על התוצאות. ■

לצאת מפרופורציות

(מתוך מדור 'סיפור צעיר')

סיפור לשבת

שיעור מקדים

לאבא של אורי היה רכב גדול ויפה. במשך שנים אורי עקב אחריו ולמד איך חונים, בולמים ברמזור, ומאותתים בפניה... למרות תחנוניו סרב אביו לתת לו לנסות לנהוג בעצמו ואף הוסיף נאום קצר בדבר הסכנות שבכביש. אורי לא התרגש מהסירוב והוסיף ללחוץ על אבא שיסכים. בסופו של תהליך נדנדוד ארוך התעייף אביו ונכנע.

"אוקי, אבל רק בשביל שמאחורי הישוב, ורק מוקדם בבוקר, ורק בהשגחה צמודה שלי, ורק אם גם אימא מסכימה, ורק אם..."

"יש!" קפץ אורי משמחה, "מתי אתה מסכים, אבא?"

"אורי, השנייה אמרתי לך שרק בבוקר! לא הקשבת לי בכלל?" אמר אביו בקפידה. "בוודאי ששמעתי" ניסה אורי למחות את הרושם "אבא, אתה תגיד לי מתי הכי מסתדר לך, בסדר?" וכך קם לו הסדר קבוע, בימי שישי בבוקר היו מתיישרים אורי ואביו ברכב כשאורי מבצע את העיקוף סביב הישוב ונהנה מעצמו. עברו שבועות ספורים ואורי רצה יותר. כבר לו הספיק לו לנהוג באיטיות מסביב לישוב בהשגחה מלאה של אבא. הגיע הזמן לשלב הבא: "אבא אני רוצה לנהוג בתוך הישוב, טוב?" אבא שלו הסתכל עליו במבט רציני. "חמודי, אני עדיין לא בטוח שנהגתי נכון כשהסכמתי לך בשביל העוקף, ועכשיו אתה מבקש דבר כזה? ממש לא נראה לי. אתה זוכר שעדיין לא עשית רישיון... כשתעשה אני אתן לך את הרכב כמה שתרצה, בינתיים זהו!"

אורי הרגיש לפי הטון שכאן הוא כבר עבר את הגבול ולא יעזרו שום תחנונים.

"אבל" המשיך אבא: "אתה יכול ללמוד את המכניקה של הרכב, וכל מיני תיקונים בסיסיים שתמיד כדאי לדעת לעשות"

"תודה רבה!" התמרמר אורי, ממש משתלם. אבא לא המשיך לשכנע אותו אבל בכל פעם שקרתה תקלה ברכב איכשהו התבקש דווקא אורי לעזור בתיקון.

"אוריאל, הג'ק בבקשה... ואחר כך אני צריך את הגלגל הרזרבי. הנה, תסתכל: הי אורי! לאן אתה הולך?" הגב של אורי התרחק ונבלע בפתח הבית. אבא של אורי הזדקק והניח את הידיים על המותניים. אורי יצטרך להתבגר עוד קצת, כנראה. אורי כבר היה בן 51 כשניסה אבא שלו שוב פעם: "צריך לבדוק למה המנוע מתחמם מדי בזמן האחרון" רמז אבא. אורי לא נרמז והמשיך לקרוא את הספר שבידיו.

"אני אוהב מאוד לעזור לאבא" הצדיק אורי את עצמו, אבל זה ממש דוחה אותי העיסוק השחור הזה עם האוטו, אם התקלה הייתה ברכב שלי הייתי לוקח אותו כבר מזמן למוסך.

את יום ההולדת השמונה עשרה שלו חגג אורי בשמחה גדולה. ולפי 'המסורת' שהנחילו אחיו הגדולים זה היום שבו מציע אבא לממן לימודי נהיגה למי שישתדל להיות נהג זהיר. אורי התכוון לקבל את ההצעה בשתי ידיים, כמובן. אביו לא אכזב אותו ובסיום המסיבה המשפחתית הצנועה הוא קרא לו לחדר העבודה שלו, ופרש את ההצעה כשחיוכו מתרחב ככל שהבעת פניו הנלהבת של בנו גדלה: "סגרנו עסק!" הם לחצו ידיים בטקסיות מדומה וצחקו.

שיעורי הנהיגה חלפו במהירות ואורי הפתיע את המורה בכל פעם מחדש בהפגנה של כישרון או מיומנות נדירה. "אתה עובר בטסט ראשון, באחריות!" החמיא לו מורה הנהיגה. "אין הרבה כמוך עם כזה ביטחון על הכביש, כזאת יד יציבה ומהירות מחשבה" התאריך נקבע, הטפסים הבריאותיים אושרו. ואורי כבר ספר את הימים בלוח השנה...

הגיע היום הגדול של הטסט. אחרי קפה שחור חזק ואיחולי הצלחה של כל

בני המשפחה - שידעו כמה הנושא בנשמתו, יצא אורי למבחן המעשי. צ'יק צ'ק העביר אותו הבוחן ואורי חזר מרוצה ובהרגשה מעולה. הוא עבר את הטסט!

בנסיעה הביתה בקושי התאפק מלצרוח לשאר נוסעי האוטובוס "שלום ולא להתראות" עסיסי, ונכנס הביתה בצעדי ריקוד: "עברתי!" "איך לא?" צחקו כולם. "אתה כבר נהג ותיק".

הדוור שהביא הביתה את המעטפה ממשרד הרישוי לא ידע איזו התרגשות תפרוץ בעקבותיו. הנער שלקח ממנו את המכתב שכח מכל העולם, קרע את המעטפה וקרא לחלל הבית: "אבא, לקחתי את האוטו, בסדר?" "רגע! הגיע האב. הוא הודה לדוור והוציא מכיס המכנסיים שלו את המפתחות. "שניה אחת. אני צריך לקחת משהו מהרכב ואחר כך אתה יכול לעשות סיבוב!" הוא נכנס למטבח ויצא אחרי שניה עם האום של הברגים. אורי השתומם ויצא בעקבותיו החוצה, בדיק בזמן כדי לראות איך אביו מפרק את הגלגל מהרכב, "אבא! מה עשית? למה הורדת את הגלגל?"

"אורי אתה לא השארת לי ברירה. ומה יקרה אם יתפנצ'ר לך גלגל באיזה חור נידח? אתה חייב ללמוד איך להסתדר בלי עזרה, דבר שמחובתי כאבא ניסיתי ללמד אותך מזמן. עכשיו תראה לי איך אתה מחליף את הגלגל ובלי עזרה. אם תעשה את זה כמו שצריך תוכל לנסוע מיד. ואם לא..." הוא עשה פרצוף, "אני אראה אם יש לי מספיק זמן ללמד אותך..."

***

בפרשה שלנו אנו רואים כיצד יעקב אבינו עובר את כל השלבים של לקיחת הברכות, נאלץ לברוח מביתו. והכול כדי להתכונן לשלב שבו יוולדו לו ילדים שהם בעצם השבטים שיקימו את עם ישראל לדורותיו. גם אבא שבשמים שולח אותנו למסע ארוך בחור נידח, העולם החומרני שלנו. אבל לכל תינוק הוא ממנה מלאך שמלמדו את כל התורה. למה? כי אבא האוהב יודע שנצטרך להתמודד בהרבה זירות ונותן לנו "שיעורי הכנה" של הפתרונות עוד לפני שיהיה צורך ליישם אותם בשטח...

סיכור צעיר

במקרה

אנחה עמקה פּרצה מפיו של פּרופסור לוי בסוף השעור לְמראה ההזמנה המכבדת שהנחה על שלחנו. בנימה של אב הפועס על בנו הקטן מלמל לעצמו: "הצעירים הללו בטוחים פי החפיו מפל האדם אשר על פני האדמה, אשר היה לפנייהם, ואשר עודנו היום, רוצים הם לפתור את בעיותיה של האנושות כלה". נאנח שנית והמשיך: "את בעית הנזלת פתרו כבר? אבל זמן יש להם לבזבז על דיני סרק!"

"אפנדיציט", זה היה נושא ההזמנה. אחת האוניברסיטאות בקשה להזמין את פרופסור לוי להשתתף בכנס בינלאומי, שיכלל דיונים אינטנסיוויים במשך ימים מספר על בעית האפנדיציט ופתרונה. לאחר הסתוריה ארבת שנים, שבה הרפואה עומדת חסרת אונים מול שאלת האפנדיציט (המעיי העור, קרי תוספתן), האיבר המתפרץ לו מדי פעם בדילקטיות מכאיבה ודורש כריתה, מבקשים הרופאים לדעת מה תפקידו בגוף האדם? דומה שסוד זה נעלם הוא מהשגת בני תמותה.

אמנם, זמנו של פרופסור לוי יקר (תרתיי משמע), אבל מה לא יעשה הסב כדי להחכים את נכדיו? כמי שהעמיד צאצאים רבים בתורת הרפואה ראה חובה קדושה לעצמו להשתתף בכנוס טפשי זה, כפי שכנה אותו, ולו על מנת להחכים במעט אותם "יודעי כל". כך מצא את עצמו מניח את ההזמנה המרגיזה בתא המכתבים הדורשים טפול מדי, ומציין את רצונו לשאת דברים דוקא בסימו של הכנס ה"מחכים".

שלט מאיר עינים קבל את פניהם של מיטב הממחים מכל תחומי הרפואה שהגיעו לבית המלון המפאר באחת מערי הצפון. "כנס רופאים בינלאומי

לפתרון שאלת האפנדיציט", בזו אחר זו החנו מכוניותיהם המפארות של טובי הרופאים, מכוניות שנקנו מכספם של חולים אמללים.

סדרת ההרצאות נפתחה בסקירה מקיפה על תולדות דלקת התוספתן ודרכי הטפול, שבדרך כלל מסתכמים בכריתה. מאז היפוקראטס נתחו מיליוני חולים ברחבי העולם, והרפואה עודנה עומדת חסרת אונים מול שאלת המיליונים: "מה תפקידו המערכת של האפנדיציט בגוף האדם?" המנחה המכבד מדגיש לקול תשובותיהם של המשתתפים: "בכנס זה נפתר אחת ולתמיד את שאלת השאלות - האפנדיציט".

בזה אחר זה נעמדים טובי הפרופסורים כשהם מנסים להציג תיאורים רבות על תפקידו של האפנדיציט. מחקרים "מבססים" בידיהם, וכל אחד מנפנף במסמכיו ומצהיר: "זהו הפונ! כן טמון הפתרון! אמןם יש להשקיע זמן והרבה כ-ס-ף במחקר, אבל מה שבטוח שזה הפונ הנכון". ככל שנוקפות השעות, כך מתרבות התיאורים. דומה פי הספק, המבויכה והבלבול רק מתרבים ומתוספים לערפל הכללי הקשור לנושא.

בהפסקות מעדיפים המשתתפים העיפים מרב הרצאות ומנאומים לדון בבטיות רפואיות אחרות, מתעדפנים בתרופות חדשניות במחקרים עדכניים, שומעים על שיטות נתיח מיחדות, ומשפילים בתחומים השכיחים איש איש להתמחותו. דומה שהצבור המלמד מעדיף את חסר הודאות הרפואי על פני ערפול גדול עוד יותר.

הדיינים הכלליים מוכיחים למארגנים שהפננס נדון לכשלון חרוץ. מכאן לא יצאו עם תשובה או עם מחצית התשובה בענין שלשמו התכנסו. בלב כבד תולים הם תקנה בנאום הסכום - פרופסור לוי הנערץ. אמןם עד פה ישב הפרופסור בדממה מחלטה, עיניו משעשעות למשובת הילדים המנסים לגלות את אמריקה, אבל אוילי כעת יפתיע, אוילי...

בצדדים שקולים עולה הוא אל דוכן הנאומים, מכחפת בגרוננו פעמים מספר ופותח: "משתתפים יקרים, ראיתכם במיטב כשורייכם מנסים לפתור חידה קשה, לחתור אל העמק ולגלות את הסוד. אבל... טעיתם בנקודת המוצא טעות קשה. יצאתם כלכם ללא יוצא מן הכלל מנקודת מוצא, כי כשם שלכל איבר בגוף נתן תפקיד מגדר, כך גם למעי העור (אפנדיציט) תפקיד מגדר, אלא ששאנחנו טרם גלינו מהו. ואני כאן, מעל בימה זו, רוצה לגלות באזניכם את הסוד, לבל תשגו באשליות. הסכיתו ושמעו..."

האזנים כלן כריות לשמע, נתן לנסר את הפתח בחלל בספין נתוחים, ופרופסור לוי ממשיך וזרק לחלל את התשובה: "ואני אומר לכם, משתתפים נכבדים, התשובה הפשוטה היא - האפנדיציט נוצר ב-מ-ק-ר-ה!"

תדהמה באויר, שקט, דממה. הקהל המום, תמה מה קרה לו לפרופסור לוי, האם השתבשה דעתו? מהוית העין מבחין הפרופסור באחד מתלמידיו הטובים לשעבר מצמיד אצבע לרקתו ומסובב אותה במקרץ, כאומר: "מספן, נשתבשה דעתו של הזקן".

פרופסור לוי אינו נותן לקהל לשגות זמן מיתר בשאלת הסנליות שלו, ופונה אל הקהל ישירות: "למה נדהמתם?! מה קרה?! למה קשה לכם כל-כך להספין לקביעה הפשוטה שהאפנדיציט נוצר ב-מ-ק-ר-ה? אם העולם כלו נוצר במקרה, תוצאה של מוטציה עלובה, אז מה בדייק הפעיה עם האפנדיציט!?"

"תתחילו לחשוב", זעק הפרופסור הישיש לתוך המקורפון רועד כלו, "אין מקרה, רבותי, לא האפנדיציט ולא העולם. יש יד מכוננת, משגיחה ובוחנת. יש מי שהיה, הנה ויהיה, עשה עושה ויעשה לכל המעשים. הנכם עומדים מול מקורות חכמה בלתי נדלים, מול בורא שעדין לא גלה לנו הכל!"

מעט עננה לנכח העבודה שלא פתרתם אפלו את בעיית הנזלת... תסיע לכם להמשיך את מחקריתם ולהגיע לנקודת האמת!"

בית המדרש

השואל שהשאל

שאלה מס' 515

לירון עובד בחברת תקשורת מובילה וכחלק ממשרתו הוא קיבל מחשב לצורך עבודתו, באחד הימים פנה אליו אלמוג ידידו וביקש ממנו את המחשב לכמה ימים. "אין מצב, זה של העבודה" אמר לירון, אבל אלמוג התחנן וביקש 'רק ליום אחד'. עבר יום, עברו יומיים ואלמוג לא נראה באופק. כשביקש לירון מאלמוג את המחשב בחזרה, סיפר לו אלמוג שנעלם לו המחשב וכעת לירון צריך לשלם על המחשב לחברה. א' האם היה מותר ללירון להשאיל את המחשב (שבבעלות החברה? ב') אם לירון השאיל למרות שהיה אסור לו לעשות זאת וקרה 'אונס' והמחשב נעלם, מי צריך לשלם על המחשב לירון או אלמוג?

מעיינים בספרים ולומדים לפסוק הלכה או משפט: תלמוד בבלי מסכת 'בבא מציעא' דף פ' במשנה 'השוכר את הפרה לחרוש'. נתיבות המשפט סימן ש"ט סעיף קטן ה'. שולחן ערוך 'חושן משפט' סימן רצ"א סעיף כ"ו בדין: 'בדין שומר שמסר לשומר שלא כדין האם נעשה גזלן'.

תשובה לשאלה "חשמל בהברקה" (שאלה מס' 510)

תקציר השאלה השבועית: דודו היה חשמלאי יצירתי במיוחד, כשהוזמן לבצע עבודות חשמל על הדרך הוא היה עולה על הגגות וכשהתאפשר לו, הוא היה מרכיב 'פאנלים סולאריים' שמייצרים אנרגיות חשמל מהשמש, ומוכר את החשמל לבניינים הסמוכים. באחד הימים עלו השכנים על העניין ותבעו ממנו חלק מהרווחים, כיוון שלא ביקש את רשותם. אבל דודו טען להגנתו שכל הרווחים הם שלו כיון שהשמש לא שייכת לאף אחד. מה דעתכם?

תשובה בקצרה: לדודו אסור היה להשתמש בשטח של אחרים ללא רשותם,

אבל לאחר מעשה הוא אינו צריך להתחלק עם השכנים ברווחים
תשובה בהרחבה: שוכר שהשכיר את דירתו לאחרים באופן שהיה אסור לו,
מבואר בהלכה (חו"מ ש"ג ס"י) שהרווח הולך לבעלי הדירה ולא אליו, כיון
שהכלל הוא ש'אין אדם עושה סחורה בפרתו של חברו'. כלומר, שאדם לא
יכול לעשות לעצמו רווחים מחפץ השייך לחברו. ולפי זה היה מקום לומר
שגם בעלי הגג יכולים לטעון שהרווח שלהם, כיון שדודו עשה לעצמו רווחים
מהגג שלהם.

אולם למעשה יש הבדל בין המקרים. כי שוכר שמשכיר את דירתו לאחרים,
עושה רווח מהדירה עצמה שהיא שייכת למשכיר, לעומת זאת דודו לא
עשה את רווחיו מהגג עצמו, אלא מסוללות החשמל שהוא עצמו הניח שם
ומהשמש שאינה שייכת לאף אחד, ורק המיקום שייך לשכנים, ובמקרה כזה
אף שאסור לעשות זאת אבל הרווחים שייכים לו. ודוגמא לזה מצאנו בהלכה
(חו"מ סי' רעג ס"ד) שאם אדם פרס מצודה (רשת) בחצר חברו שאינה נעולה
ואינה משתמרת, ונלכדו בתוכה חיות ועופות, אף שהיה אסור לו לעשות כך,
בכל זאת כל מה שהצליח לצוד במצודתו שייך לו, כיון שרק החצר שייכת
לחברו אבל המצודה היא שלו וממנה עשה את רווחיו.

תשלום על ההשתמשות בגג: זה פשוט שזכותם של השכנים להתנגד ולדרוש
מדודו שלא ישתמש יותר בגג שלהם, אך האם הם יכולים בכל זאת לדרוש
ממנו תשלום (שכירות) על השימוש עד שנודע להם מזה? בהלכה (חו"מ
ש"ג ס"ו) מבואר שמקום שאינו עומד להשכרה, אם פלש לשם אדם זר
והשתמש בו, אי אפשר לדרוש ממנו דמי שכירות עבור ההשתמשות, כיון
שבכל מקרה המקום לא היה מיעוד להשכרה ובין כה לא היו עושים מזה
רווח, ולכן אם לא נגרם שום נזק למקום הא פטור מלשלם, אולם אם הוא
גרם אפילו לנזק קטן, אפשר לחייב אותו בשכירות מלאה על ההשתמשות
במקום (שם סעיף ז').

וכל זה כמובן בנוגע לעבר, אבל לגבי העתיד ברור שהשכנים יכולים לדרוש
מדודו לשלם מכאן ואילך על ההשתמשות בגג, או לחילופין לדרוש ממנו
לפנות משם את סוללות החשמל שלו. ■

מסע אל העבר

שבת, ב' כסלו יום ההצלה

בשנות מלחמת העולם השניה, היו רוב ארצות צפון אפריקה נתונות תחת שלטון בעלי בריתם של הגרמנים. במרוקו ואלג'יר שלט "משטר וישי" הצרפתי, שהיה כפוף לנאצים ושיתף פעולה עמם. המשטר חוקק סדרה של חוקים אנטי-יהודיים, ויהודי מדינות אלה היו נתונים בסכנת השמדה כמו אחיהם שבאירופה.

אולם הגרמנים ושותפיהם הובסו לפני שהספיקו לבצע את מזימתם. בחודש מרחשון תש"ג (1942) הביס הצבא הבריטי את הגרמנים בקרב אל עלמיין במצרים, ובסוף אותו חודש נחתו כוחות בריטיים ואמריקאיים בחופי אלג'יר ומרוקו, ותוך ימים אחדים הכניעו את המשטר המקומי. ב' בכסלו הפך ליום ההצלה של יהודי מדינות אלה. סופר מקומי בשם אשר חסין אף חיבר את "מגילת היטלר" ובה סיפור המלחמה וההצלה. מובן שלאחר שנודעו ממדי השמדת היהודים באירופה, השמחה על ההצלה היתה מהולה גם בעצב רב.

יום שני, ד' בכסלו - נבואת השמחה

השנה היא ג' תי"א (349 לפנה"ס), שנתיים לאחר בניינו של בית המקדש השני. בד' בכסלו של אותה שנה באו שליחים מהקהילה היהודית בבבל אל הנביא זכריה בירושלים, ושאלה בפיהם: האם לאחר שנבנה בית המקדש, עדיין יש לצום בתשעה באב ובשאר הצומות לזכר חורבן הבית הראשון?

הנביא משיב להם בדברי תוכחה ונחמה, ולשאלתם הוא עונה (זכריה ח, ט):

"כֹּה אָמַר ה' צָ-בָאוֹת: צוֹם הַרְבִּיעִי וְצוֹם הַחֲמִישִׁי וְצוֹם הַשְּׁבִיעִי וְצוֹם הָעֶשְׂרִי יִהְיֶה לְבֵית יְהוָה לְשִׁשּׁוֹן וְלִשְׂמֹחָה וְלִמְעֻדִים טוֹבִים". "צוֹם הַרְבִּיעִי" הוּא הַצוֹם בַּחֹדֶשׁ הַרְבִּיעִי מִנִּסָּן, כְּלוּמַר "ז' בַּתְּמוּז; "צוֹם הַחֲמִישִׁי" הוּא תִשְׁעָה בָּאָב; "צוֹם הַשְּׁבִיעִי" הוּא צוֹם גְּדַלְיָה, בִּג' תִּשְׂרִי; ו"צוֹם הָעֶשְׂרִי" הוּא עֶשְׂרֵה בִּטְבַת. בְּזִמְנָן שֶׁהַמְּקַדֵּשׁ בְּנוֹי, צוֹמֹת אֵלּוּ הוֹפְכִים לִימֵי שְׂמֵחָה, כְּנֹרָאָה מִשׁוּם שְׂדוּקָא זְכוּרֹן הַצְּרוּת שֶׁהָיוּ בְּעֵבֶר, מִחֻזֵּק אֶת הַשְּׂמֵחָה עַל כֵּךְ שֶׁנִּגְאַלְנוּ וְנוֹשַׁעְנוּ מֵהֶן.

לְאַחַר חוֹרְבַן הַבַּיִת הַשֵּׁנִי, חִזְרוּ אַרְבַּעַת הַיָּמִים הָאֵלֶּה לִהְיוֹת יְמֵי צוֹם וְתַעֲנִית. אֲנִי מִצְפִּים שֶׁבְּמַהֲרָה תִּבּוֹא הַגְּאוּלָּה הַשְּׁלֵמָה וְיִיבִנֶה הַמְּקַדֵּשׁ, וְאִזּוֹ יִתְקַיֵּים בְּנוֹ שׁוֹב הַפְּסוּקָה (יְרַמִּיָּהוּ לֵא, יב): "וְהִפְכֹּתִי אֲבָלָם לְשִׁשּׁוֹן".

יוֹם שְׁלִישִׁי, ה' בְּכֶסֶל - גְּדוֹל הַמַּעֲיִינִים

מִגְּדוּלֵי חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי כ-400 שָׁנָה הָיָה רַבִּי שְׂמוּאֵל אֱלִיעֶזֶר הַלּוֹי אֵיידֵלְס, הַמְּכֹנָה "הַמַּהֲרֵשׁ"א" (רֵאשִׁי תִּיבּוֹת: מוֹרְנוּ הַרְבַּ שְׂמוּאֵל אֱלִיעֶזֶר). הוּא נוֹלַד בְּפוֹלִין בְּשַׁנַּת שִׁט"ו (1555) לְמִשְׁפַּחָה הַמִּיּוֹחֶסֶת עַד לְדוֹד הַמֶּלֶךְ. חֲמוּתוֹ שֶׁל רַבִּי שְׂמוּאֵל, אֵיידֵל, הִיָּתָה בְּעַלְת נִכְסִים, וְהָיָה פִּרְנָסָה אֶת מִשְׁפַּחְתּוֹ שֶׁל הַמַּהֲרֵשׁ"א וְאִף מִיִּמְנָה אֶת יִשִּׁיבְתּוֹ. מִשׁוּם כֵּךְ הוּא קָרָא לְעִצְמוֹ עַל שְׂמָה - "אֵיידֵלְס" (=שֶׁל אֵיידֵל).

לְאַחַר פְּטִירַת חֲמוּתוֹ, הַתְּמַנָּה הַמַּהֲרֵשׁ"א לְרֹב וְרֵאשׁ יִשִּׁיבָה בְּעִיר הַגְּדוּלָּה אוֹסְטְרָיָה. הוּא הָיָה גַם מְרֵאשֵׁי "וְעַד אַרְבַּע אֲרָצוֹת" - גּוֹף הַשְּׁלֵטוֹן הַפְּנִימִי שֶׁל יִהוּדֵי פוֹלִין וְלִיטָא. עַל הַתְּמַדְתּוֹ בַּתּוֹרָה מִסְפָּרִים סִיפּוּרֵי מוֹפֵת, כְּגוֹן שֶׁהָיָה נוֹהֵג לְקַשׁוֹר אֶת שְׁעָרוֹת רֵאשׁוֹ לּוֹ בַּתְּקָרָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִירָדִם בְּשַׁעַת הַלִּימוּד. בְּזִכְרוֹת הַתְּמַדְתּוֹ זֶה, זָכָה לְחַבֵּר אֶת אֶחָד הַחִיבּוּרִים הַחֲשׁוּבִים בְּיִתְרָה בְּפִרְשָׁנוֹת הַגְּמָרָא.

חִיבּוּרוֹ שֶׁל הַמַּהֲרֵשׁ"א מְחוֹלֵק לְשְׁנַיִם: "חִידוּשֵׁי הַלְכוּת", עַל הַחֲלֵק הַהֲלָכָתִי שֶׁבְּגְמָרָא, ו"חִידוּשֵׁי אֲגוּדוֹת" עַל הַחֲלֵק הַמְּחַשְׁבֵּתִי וְהַרְעִיוֹנִי. רַבִּים מִגְּדוּלֵי יִשְׂרָאֵל בְּכָל הָעַדוֹת הוֹרוּ לְלַמּוֹד אֶת חִיבּוּרוֹ שֶׁל הַמַּהֲרֵשׁ"א, וְרָאוּ בּוֹ מוֹפֵת לְחִשִּׁיבָה עִמוּקָה וִישְׂרָה. הַמַּהֲרֵשׁ"א הֵלֵךְ לְעוֹלְמוֹ בִּה' בְּכֶסֶל שִׁצ"ב (1631).

תמונות מפעילות
שלום לעם לנוער ישראל

תלמים

המצלמה שלנו יצאה לביקור בסניפי 'שלום לעם' במושב תלמים וברמלה - לוד. היה מיוחד!
רמלוד

בואו להצטרף לפעילות

סניף 'שלום לעם' ברמלוד,

פועל בבית הכנסת 'משכן אבנר'
רח' מרדכי שרעבי 2 רמלה

המדרשה פועלת בימי ה' בין השעות 20:00 - 21:00
לפרטים: 054-8423133

סניף 'שלום לעם' במושב תלמים,

פועל בגן הילידים הישן של המושב
המדרשה פועלת בימים ב', ד', ה'

בין השעות 20:30 - 19:30
לפרטים: 052-7176796

גיליון זה יו"ל ע"י מרכז "שלום לעם"

שע"י עמותת גבריאל שר ישראל (ע"ר 5-037849-58)

רחוב בני ברית 18, ירושלים | טל. 02-5022881 | פקס. 02-5022991

ארגון "שלום לעם" בנושאות גדולי התורה שליט"א מפעיל: מסגרות לימוד ופעילויות לנוער בפריסה ארצית • ישיבה גבוהה • ישיבה תורנית לצעירים • מדרשיות ערב לנוער • מדרשת יהדות לבנות • שיעורים והרצאות • הכוונה וייעוץ • מחקר ותיעוד 'מורשת קהילות ישראל' מכון הוצאה לאור • אתר 'שלום לעם' • 'שלום לעם' באפליקציה

כל הזכויות שמורות